

Promišljanje daljnjeg razvoja hrvatskog javnozdravstvenog sustava

Željko Baklaić

Hrvatski zavod za javno zdravstvo

Uvod

Hrvatski javnozdravstveni cilj u dvadeseti prvom stoljeću je očuvanje i unaprjeđenje zdravlja pučanstva, koristeći znanstveno utemeljene programe u sprečavanju i suzbijanju bolesti, te promicanje zdravlja. Za izvršavanje ovog cilja osnovane su javnozdravstvene institucije koje čini Hrvatski zavod za javno zdravstvo s mrežom županijskih zavoda kao i drugi javnozdravstveni zavodi (Hrvatski zavod za medicinu rada, Hrvatski zavod za toksikologiju, Hrvatski zavod za transplantacijsku medicinu, Hrvatski zavod za zaštitu od zračenja i Hrvatski zavod za mentalno zdravlje).

Prezentirana organizacijska struktura omogućava horizontalno i vertikalno djelovanje i na lokalnim, odnosno županijskim razinama.

Hrvatski zavod za javno zdravstvo djeluje koordinativno prema županijskim zavodima, dok savjetodavnu funkciju ima prema Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi i Vladi Republike Hrvatske.

Specifična organizacijska struktura Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo sadržava sva područja javnog zdravstva: epidemiologiju zaraznih bolesti, epidemiologiju kroničnih nezaraznih bolesti, javnozdravstvena mikrobiologija, socijalna medicina sa zdravstvenom statistikom, školska medicina, prevencija ovisnosti, promicanje zdravlja i zdravstvena ekologija sa zaštitom zdravlja od štetnih čimbenika okoliša.

Hrvatska ima gotovo višestoljetnu tradiciju javnog zdravstva od 14. stoljeća s Dubrovačkom karantenom preko sanitarnog kordona s početka 18 stoljeća te Štamparovog doba u prošlom stoljeću do nedavnog Domovinskog rata. Svi ti događaji od presudnog su značaja za razvoj hrvatskog javnog zdravstva, kao i mreže javno zdravstvenih institucija u Hrvatskoj. Dosadašnji ustroj zavoda pokazao se izrazito učinkovit, poglavito u borbi protiv zaraznih bolesti, te iznenadnih epidemija, ekoloških nesreća, prijetnji bioterorizmom a posebno u ratnim uvjetima u vrijeme borbe za samostalnost i teritorij Republike Hrvatske u Domovinskom ratu.

U vremenu demografskih promjena u smislu negativnog prirodnog prirasta hrvatskog pučanstva dolazi do porasta udjela starijeg pučanstva te posljedično učestalije dominacije kroničnih masovnih bolesti nezarazne etiologije. Osim toga globalizacija dovodi i do novih zdravstvenih prijetnji pa postojeći zdravstveni sustav javnog zdravstva treba ojačati dodatnim kapacitetima s čelnim Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo u ostvarivanju ciljeva.

Ciljevi

1. Promocija zdravih stilova življenja (nepušenje, pravilna prehrana, promocija tjelovježbe, prevencija alkoholizma i ovisnosti o drogama, odgovorno spolno ponašanje)
2. Osiguranje zdravog okoliša (zrak, voda, zdravstvena ispravnost namirnica, smanjenje rizika izlaganja zračenju, sigurna dispozicija otpada) uzimajući u obzir specifičnosti pojedinih područja i funkcija Hrvatske.
3. Osiguranje minimalne zdravstvene rizičnosti na radnim mjestima od preventivno zdravstvene edukacije do primjene suvremenih zaštitno tehničkih pomagala
4. Razvoj sustava za sprečavanje i suzbijanje masovnih kroničnih bolesti (kardiovaskularne bolesti, šećerna bolest, zloćudne novotvorine, ozljede, duševne bolesti uključujući ovisnost o psihoaktivnim drogama) i njihovih posljedica.
5. Sprječavanje i smanjenje rizičnih čimbenika za te bolesti (pušenje, nepravilna prehrana, alkohol, prekomjerna tjelesna težina, tjelesna neaktivnost, profesionalna ekspozicija rizičnim čimbenicima)
6. Unaprjeđenje sustava za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti (HIV/AIDS, TBC i drugih)
7. Cijepljenje - održavanje nivoa procijepljenosti prema programima cijepljenja i uvođenje novih cjepiva
8. Organizacija i monitoring sustava zdravstvene zaštite
9. Osiguranje i unaprjeđenje kvalitete rada zdravstvene službe
10. Zdravstvena zaštita vulnerabilnih i specifičnih socijalnih grupa stanovništva.
11. Smanjenje socijalnih nejednakosti u zdravlju

12. Zdravstvena sigurnost – razvoj sustava za intervencije u slučaju prijetnji bioterorizma, ekoloških incidenata i drugih iznenadnih događaja koji mogu ugroziti zdravlje te monitoring i nadzor nad zdravstvenom situacijom i utjecajem pojedinih propisa i mjera raznih resora na zdravlje
13. Usklađivanje zdravstvenog sustava prema zajedničkim europskim normativima

Zaključak

Navedeni ciljevi će se postići kroz:

1. Razvoj i implementacija djelotvornih programa zasnovanih na dokazima (evidence based)
2. Ovladavanje novim znanjima i tehnologijama javnozdravstvenog rada, informacijske i komunikacijske tehnologije, intervencije u zajednici kroz metode promocije zdravlja i druge.
3. Promjena i modernizacija programa javnozdravstvenih specijalizacija i jačanje profesionalnosti
4. Osiguranje financiranja i drugih potrebnih resursa uključujući edukaciju stručnjaka
5. Izgradnja integralnog nacionalnog informacijskog javnozdravstvenog sustava
6. Usklađivanje hrvatske zakonske regulative s europskom
7. Uspostava partnerstva i suradnje s međunarodnim institucijama uspostavljajući focal points-e za pojedina područja
8. Poboljšanje postojećih i razvoj novih indikatora
9. Ostvarivanje partnerstva s medijima u informiranju pučanstva i provođenju zdravstvenog odgoja.
10. Jačanje horizontalne i vertikalne koordinacije mreže, odnosno bolje rečeno piramide zavoda za javno zdravstvo.